

Monika Prylińska

Studium Doktoranckie Geografii
Uniwersytet Łódzki
ul. Kopcińskiego 31
90-142 Łódź

**EKOTURYSTYKA. WYZWANIA
I NADZIEJE,
DOMINIKA ZARĘBA,
PWN, WARSZAWA 2000, 183 ss.**

**ECOTOURISM: CHALLENGE
AND HOPES [EKOTURYSTYKA.
WYZWANIA I NADZIEJE],
DOMINIKA ZARĘBA
PWN, WARSAW 2000, 183 pp.**

Prezentowana książka powstała w odpowiedzi na szereg pytań dotyczących problemów ekoturystyki, zadawanych przez osoby bezpośrednio i pośrednio związane z branżą turystyczną.

Autorka określa we wstępie podstawowy cel, jaki zamierzała osiągnąć – miało nim być zdefiniowanie pojęcia ekoturystyki, określenie zakresu jej kompetencji i oddziaływania, sprecyzowanie zależności między ekoturystyką a ochroną przyrody, zaznaczenie korzyści, jakie niesie ta forma turystyki społecznościom lokalnym, a także roli państwa i różnorodnych organizacji pozarządowych w rozwoju i promocji ekoturystyki wśród coraz szerszego grona odbiorców.

Recenzowana pozycja to pierwsza publikacja tak szeroko traktująca zjawisko ekoturystyki w Polsce i tym samym otwierająca dyskusję nad jego istotą wśród wszystkich zainteresowanych, zarówno tych zawodowo zajmujących się turystyką (naukowcy, turoperatorzy), jak i mieszkańców atrakcyjnych turystycznie regionów, czy wreszcie samych turystów.

Książka ma formę popularnonaukową, pomysł jej napisania zrodził się z osobistych zainteresowań autorki, która wiele lat spędziła penetrując obszary, na których zrealizowane zostały projekty uznawane za ekoturystyczne.

Autorka wyodrębniła cztery zasadnicze rozdziały poprzedzone wstępem i opatrzone krótkim zakończeniem dotyczącym rozwoju ekoturystyki w Polsce. Można jednak zauważyć dwie zasadnicze części publikacji – teoretyczną, w której zawarto podstawowe zagadnienia turystyki i teoretyczne podstawy ekoturystyki (rozdz. 1–3) oraz praktyczną prezentującą konkretne projekty ekotu-

The book was written in response to a number of questions concerning ecotourism raised by people directly and indirectly associated with tourism. In the introduction, the author defines her main goals – to define the concept and the scope of ecotourism, to point out its relation with nature preservation, to stress the benefits it brings to local communities, as well as the role of the state and different non-governmental organizations in its development and promotion.

It is the first publication to deal with ecotourism so comprehensively in Poland and opens a discussion among all those interested, including the professionals dealing with tourism (academics and tour operators), the inhabitants of attractive tourist regions and the tourists themselves.

It is an academic book written for the general public and based on the author's personal interest as she has spent many years in the areas where ecotourist projects are carried out.

The book consists of four main chapters preceded by an introduction and completed with a short conclusion about the development of ecotourism in Poland. It can be divided into two parts: theoretical, discussing the basic problems of tourism and the theoretical basics of ecotourism (Chapters 1–3), and practical, presenting ecotourist projects

rystyczne realizowane współcześnie w różnych zakątkach świata wraz z ich dokładną analizą i warunkami koniecznymi do ich realizacji, a także przedstawiającą w skrócie najważniejsze światowe organizacje zajmujące się planowaniem i promocją ekoturystyki (rozdz. 4).

W części teoretycznej autorka korzysta z dorobku naukowców zagranicznych (obszerna bibliografia zawiera aż 221 pozycji, w tym tłumaczenia z języka angielskiego, hiszpańskiego i włoskiego), z wiadomości uzyskanych z internetu (42 pozycje), bogato ilustruje także przytaczane przykłady za pomocą map i rysunków (24) oraz tabel (18).

Niewątpliwie dużą zaletą recenzowanej książki jest podjęcie tematu rzadko prezentowanego dotąd w rodzimej literaturze. Na szczególną uwagę zasługuje pod tym względem rozdział drugi („Turystyka przyjazna środowisku”), w którym autorka stara się wyjaśnić szereg definicji znanych dotąd głównie z literatury obcej, próbuje pokazać różnice między pojęciami często stosowanymi dotąd wymiennie, takimi jak: ekoturystyka, agroturystyka, agroekoturystyka, czy turystyka zrównoważona. Czytelnik zostaje wprowadzony w zagadnienia ekoturystyki poprzez poznanie jej genezy, przyczyn, które powodują tak duże zainteresowanie tą formą wypoczynku w dzisiejszym społeczeństwie i sposobu jej promowania wśród potencjalnych odbiorców. Ma także możliwość spojrzenia na omawiane zjawisko w ujęciu marketingowym, autorka zwraca bowiem w dalszych rozważaniach uwagę na specyfikę popytu i podaży takiego rodzaju produktu turystycznego, prezentując segmentację rynku ekoturystycznego czy strategię firm bezpośrednio związanych z działalnością ekoturystyczną.

Mimo wielu zalet takiego ujęcia tematu dopatrzyć się jednak można wielu nieścisłości zarówno technicznych, jak i terminologicznych. Książka pełna jest stwierdzeń ogólnikowych typu: „Polska zyskała ostatnio miano tygrysa turystycznego” (s. 167) „można podać liczne przykłady w Polsce, gdzie organizacje społeczne stają się inicjatorami przedsięwzięć ekoturystycznych” (s. 166). Nie zostało wyjaśnione kiedy i kto nazwał nasz kraj „tygrysem turystycznym” i jakie były podstawy do obdarzenia go tak zaszczytnym epitetem, jakie inicjatywy ekoturystyczne są w Polsce realizowane i kto za to odpowiada. Podobne niedopowiedzenia widoczne są w sposobie podawania definicji np. „ostatnio w literaturze przedmiotu pojawiło się pojęcie ekoagroturystyka” (s. 50). Nie wiadomo, kto użył tego pojęcia, w jakiego rodzaju publikacji

currently taking place in different parts of the world, an analysis of them and the conditions necessary for bringing them into existence. It also briefly presents the most important world organizations that deal with ecotourism planning and promotion (Chapter 4).

The author based the theoretical part on the works of non-Polish academics (the bibliography includes 221 titles, with translations from English, Spanish and Italian), information obtained from the Internet (42 titles), as well as numerous maps, figures (24) and tables (18) illustrating the quoted examples.

An unquestionable advantage is the presentation of problems rarely discussed in the Polish literature before. Chapter 2 (Environmentally friendly tourism) deserves particular attention; the author attempts here to explain a number of definitions, so far known mainly from foreign publications, as well as to show the differences between terms often used interchangeably, such as ecotourism, agrotourism, agroecotourism or sustainable tourism. The reader is introduced to the issue by learning about its origins, the causes of the great interest in it in contemporary society and the methods of promoting it among potential customers. The reader may also look from a marketing point of view, as the author draws attention to demand and supply by presenting the segmentation of the ecotourist market and the strategies employed by companies directly involved.

Despite the many advantages of such an approach, some instances of technical and terminological incoherence may be noticed. The book is full of generalized statements, such as “Poland has recently been called a tourist tiger” (p. 167), or “there are many examples in Poland where social organizations initiate ecotourist actions” (p. 166).

It is not explained who called Poland ‘a tourist tiger’, where and on what basis, or what ecotourist initiatives are found there and who is responsible for them. Similar inaccuracies are visible in the way definitions are provided, e.g. “the term ‘ecoagrotourism’ has recently

i czego ono dokładnie dotyczyło. Inne nie do końca sprecyzowane określenia to m.in.: turystyka przygodowa, zielony marketing, ekologizacja usług turystycznych, męczący styl podróżowania.

Znacznie większą wartość, zwłaszcza praktyczną, przedstawia druga część publikacji. Autorka prezentuje w niej szereg naprawdę ciekawych ekoturystycznych projektów światowych bazujących na założeniach tej formy turystyki. W książce opisano dokładnie siedem takich projektów („El Mundo Maya”, „Projekt Annapurna w Nepalu”, „Ekologiczne lotnisko na Wyspach Dziewiczych Stanów Zjednoczonych”, „Zielona turystyka w Parku Narodowym Hortobagy na Węgrzech”, „Śladami wilka w rumuńskich Karpatach”, „Ekologiczna Elba”, „Ekoturystyka w krainie Czingis-chana”), podając ich główne założenia, czas i sposób realizacji, a także konkretne korzyści związane z ich przeprowadzeniem. Dużą zaletą tego fragmentu publikacji są zamieszczone mapy opisywanych obszarów, a także nazwy i dokładne adresy organizacji odpowiedzialnych za dany projekt (co daje możliwość skierowania bezpośrednio zainteresowanych do wiarygodnego i często jedyne źródła informacji o danym projekcie). Ciekawym pomysłem jest również przedstawienie najważniejszych organizacji zajmujących się światową ekoturystyką (rozdz. 4.4), a także przybliżenie czytelnikowi zasad konkursu „Turystyka dla jutra”, mającego na celu coroczne nagradzanie najbardziej wartościowych pomysłów ekoturystycznych realizowanych na świecie oraz stymulację rozwoju tej formy turystyki i propagowanie jej na szeroką skalę.

Książkę zakończono rozdziałem pt. „Ekoturystyka szansą dla Polski”, w którym przedstawiono główne atuty ekoturystyczne naszego kraju względem innych państw europejskich. Autorka pokrótce przedstawiła w tej części publikacji sytuację naszego kraju na rynku turystycznym świata, przybliżając równocześnie planowane kierunki przyszłego rozwoju turystycznego. Pozostaje jednak pytanie, czy podjęty w zakończeniu temat nie powinien być analizowany z nieco większą wnikliwością, poparty większą ilością specjalistycznych badań i wreszcie, czy w ogóle należało go podejmować, jako rodzaj podsumowania, w tej właśnie książce.

Reasumując, uważam niniejszą pozycję za wartą przeczytania i otwierającą dyskusję nad zagadnieniami ekoturystycznymi w Polsce i na świecie, natomiast przestrzegabym raczej przed korzystaniem z niej bez zastrzeżeń i bezkrytycznym wpisywaniem jej na listę podręczników szkolnych czy akademickich.

appeared in the subject literature” (p 50). It is not clear who used this term, in what kind of publication and what it exactly referred to. Other notions, not fully clarified, are: adventure tourism, green marketing, tourist service ecologisation, ‘tiring travelling style’.

The second part of the book is much more practical. The author presents seven genuinely interesting world ecotourist projects (‘El Mundo Maya’, ‘The Annapurna project in Nepal’, ‘Ecological summer holiday on the Virgin Islands’, ‘Green tourism in the Hortobagy National Park in Hungary’, ‘Following the wolf in the Romanian Carpathians’, ‘Ecological Elba’, ‘Ecotourism in Genghis Khan’s country’), quoting their main objectives, the time and method of setting up, as well as the benefits brought. A great advantage of this part is the maps of the described areas, as well as the names and addresses of the organizations responsible for the projects, often the only credible source of information about their undertakings. Another interesting idea is to present the most important world ecotourism organizations (Chapter 4.4) and familiarise the reader with the rules of the “Tourism for tomorrow” competition which every year gives awards to the most valuable ecotourist ideas, stimulating and propagating development.

The last chapter, “Ecotourism as an opportunity for Poland”, shows the main ecotourist advantages of Poland for other European countries. The author briefly presents its situation on the world tourist market, shedding some light on plans for future development. The question remains, however, whether this should not be perhaps researched with more care or whether it should have been raised at all in a conclusion to this book.

All in all, I consider the book to be worth reading as it opens discussion of ecotourist issues in Poland and the world. However, I would advise against using it indiscriminately or putting it on a list of school or academic textbooks without careful consideration.